

Aan de Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding

De heer drs. E.S.M. Akerboom

HT 25.042 (Hoftoren)

**Afdeling Extern
Wetenschappelijke
Betrekkingen (EWB)**
WODC

Terminal Noord
Schedeldoekshaven 131
2511 EM Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.wodc.nl

Contactpersoon

[Redacted]
Projectbegeleider

Datum

10 oktober 2011

Ons kenmerk

1976/5713028/11

Bijlagen

Onderzoeksrapport

nota

Aanbieding onderzoeksrapport

Van

Directeur WODC
Datum/paraaf

Prof. dr. F.L. Leeuw

Concipiënt

Bijgaand treft u het onderzoeksrapport '*Jihadisme in Noordelijk Afrika. Drijfveren, daden en deelgenoten van AQIM en Boko Haram*' aan.

In navolging van het besprokene in de vergadering van de bestuursraad van 24 juni 2006 over de aanbieding van onderzoeksrapporten wordt het onderhavige rapport *te uwer kennisneming* aangeboden zonder voorstel voor agendering in de bestuursraad.

Het onderzoek is in de periode september 2010 tot september 2011 uitgevoerd door Soumia Ait-Hida en Theo Brinkel van de faculteit Militaire Wetenschappen van de Nederlandse Defensie Academie.

Doelstelling

Doel van het onderzoek is het inzicht te vergroten in het jihadisme in Noord Afrika. Het onderzoek richt zich hiertoe op twee belangrijke jihadistische organisaties die actief zijn in noordelijk Afrika: Al-Qaida in de Islamitische Maghreb (AQIM) en Boko Haram.

Samenvatting

In de jaren negentig van de vorige eeuw kwamen in Noord Afrika (Maghreb, Sahara en de Sahel) jihadistische organisaties, netwerken en groepen op. Het onderzoek richt zich op twee daarvan: AQIM en Boko Haram. AQIM, voorheen '*Groupe Salafiste pour la Prédication et le Combat*', is primair actief in Algerije, Mali, Mauritanië en Niger. Leden van AQIM plegen aanslagen, smokkelen mensen, wapens en drugs, kidnappen westerlingen en geven aan gedreven te zijn door de extremistische ideologie van Al-Qaida.

Boko Haram, de zogenaamde 'Taliban van Nigeria' opereert voornamelijk in het noorden van Nigeria. Volgelingen van Boko Haram komen in het nieuws door het

plegen van (gewapende) aanslagen op christelijke kerken en kerkgangers, politieposten en regeringsgebouwen.

**Afdeling Extern
Wetenschappelijke
Betrekkingen (EWB)**
WODC

De reden om aandacht aan deze twee organisaties te besteden is, naast het aantal slachtoffers dat ze maken, het besef dat via een veelheid aan (economische) contacten tussen Noord Afrika en Europa, de gevolgen van hun acties zich niet beperken tot de betreffende landen zelf. De banden die AQIM met Al-Qaida onderhoudt en de op zijn minst ideologische verwantschap van Boko Haram met Al-Qaida maakt het risico reëel, aldus de onderzoekers, dat het Al-Qaida netwerk zich vanuit Noord Afrika uitbouwt naar het Europese vasteland.

Datum
10 oktober 2011

Ons kenmerk
1976/5713028/11

Terroristische organisaties gebruiken massamedia om zoveel mogelijk aandacht voor hun zaak op te eisen. Dit geldt voor AQIM en in mindere mate ook voor Boko Haram. Zij presenteren zichzelf op websites en in You Tube filmpjes op de wijze waarop ze graag gezien willen worden. De onderzoekers hebben deze Frans- en Arabischtalige bronnen gebruikt om de doelen, activiteiten en organisatiestructuur van AQIM en Boko Haram nader te onderzoeken. De resultaten hiervan zijn vergeleken met relevante inzichten uit de (wetenschappelijke) literatuur.

Conclusies

De belangrijkste conclusies worden besproken aan de hand van de twee onderzochte organisaties.

AQIM

De belangrijkste doelen van AQIM zijn:

- de vestiging van een islamitische staat in Algerije, op basis van de sharia;
- de bevrijding van de landen van de islam van de bezetting door de 'agenten van het Westen';
- de strijd tegen politieke, economische en culturele overheersing door het Westen.

AQIM ziet zichzelf als een religieus gemotiveerde organisatie. Religie speelt een rol in de rekrutering van leden, de legitimering van (extreem) geweld en in de keuze van de aan te vallen doelen. Het aantal leden van AQIM wordt geschat op ergens tussen de honderd en enkele duizenden. Het merendeel hiervan is afkomstig uit Algerije. AQIM is het meest actief in (Noord-Oost) Algerije en in de Sahara regio van Zuidelijk Algerije, Mauritanië, Mali, Niger en Tsjaad.

AQIM is gestructureerd als een militaire organisatie, met regionale eenheden die opereren onder het bevel van een emir. De opperbevelhebber is Abu Musab Abdul Wadud. De tweede man is Yahya Jawadi, emir van de Sahara regio. Deze regio vormt het belangrijkste operatiegebied. De opperbevelhebber wordt gekozen door een raad van leiders, die bestaan uit de emirs van de regionale eenheden.

Sinds AQIM in 2007 werd opgenomen in het al-Qaida netwerk is het aantal zelfmoordaanslagen, ontvoeringen van westerlingen en de deelname aan illegale handel aanzienlijk toegenomen. Zo is het aantal ontvoeringen tussen 2008 en 2009 met 60% gestegen. Behalve uit ontvoeringen worden de activiteiten van AQIM ook gefinancierd met smokkel van drugs, wapens en mensen. AQIM is daarbij betrokken bij internationale criminele netwerken. In Arabische en Franse media wordt AQIM dikwijls in verband gebracht met drugsnetwerken in de westelijke Sahara. De fragiele staten in deze regio zijn volgens de onderzoekers nauwelijks in staat om hun grenzen te bewaken of terroristische of criminele

groepen te bestrijden. De onderzoekers concluderen dat (mede) als gevolg van de maatregelen van de Algerijnse regering tegen terrorisme het vermogen van AQIM om grootschalige aanslagen te plegen evenwel is verminderd, vooral in de grotere steden.

Afdeling Extern
Wetenschappelijke
Betrekkings (EWB)
WODC

Boko Haram

De terroristische organisatie Boko Haram heeft haar wortels in het noorden van Nigeria in de islamitische Yusufiyya sekte, opgericht door en vernoemd naar Mohammed Yusuf. Yusuf was een charismatische preker die in 2009 in politiehechtenis stierf. Boko Haram betekent letterlijk "westers onderwijs is verwerpelijk". Volgens het leiderschap van Boko Haram is de betekenis van de naam breder en omvat zij ook de afwijzing van westerse invloeden in Nigeria, zoals grondwettelijke bescherming van de rechten van vrouwen, homoseksualiteit, alcohol, drugs, losse zeden en meerpartijen democratie. Het politieke doel van de groep is de omverwerping van de Nigeriaanse regering en de invoering van een islamitische staat. In 2009 ontstonden na een aanval op een politiepost in Bauchi hevige gevechten met de Nigeriaanse veiligheidstroepen. Er vielen tussen de 800 en 1000 doden en een veelvoud aan gewonden. De lokale bevolking leeft in angst voor de leden van de groep. De belangrijkste inkomsten vormen de contributies die de leden zelf betalen en de donaties van politici, overheidsfunctionarissen en organisaties in Nigeria.

Datum
10 oktober 2011

Ons kenmerk
1976/5713028/11

AQIM en Boko Haram

In een verklaring van oktober 2010 sprak oud Boko Haram leider Shekau zijn respect uit voor al-Qaida en de aangesloten organisaties en leiders in Irak, Jemen en Noord Afrika, al-Shabaab in Somalië en de strijders in Pakistan, Tsjetsjenië en Kashmir. Hij noemde in deze verklaring ook nadrukkelijk AQIM. Wadud, de leider van AQIM sprak op zijn beurt zijn steun uit voor Boko Haram. Boko Haram heeft posters gebruikt met de naam van Shekau erop en het logo van AQIM. De samenwerking tussen AQIM en Boko Haram lijkt zich voorsnog te beperken tot gedeelde propaganda activiteiten. Zo wordt Boko Haram steeds vaker genoemd op pro-jihadistische websites, waarmee de jihad in Nigeria in de context komt te staan van de wereldwijde jihad en waarmee het geweld een zekere mate van legitimiteit lijkt te krijgen.

De onderzoekers menen dat de toenadering tussen AQIM en Boko Haram serieus moet worden genomen. De belangrijkste reden hiervoor is dat AQIM de technische kennis, de organisatorische vaardigheden en de logistieke middelen heeft om explosieven te maken en zelfmoordaanslagen te plegen. Daarnaast heeft AQIM goede kennis van de Sahel regio. Van haar kant is Boko Haram niet altijd effectief met haar (gewelddadige) activiteiten, maar de groep heeft volgens de onderzoekers een bijna onulputtelijk reservoir aan leden, aan mujahideen.

Evaluatie van het onderzoek

[Redacted content]

A

Voorgenomen benutting

A

[Redacted text]

Afdeling Extern
Wetenschappelijke
Betrokkingen (EWB)
WODC

Datum
10 oktober 2011

Ons kenmerk
1976/5713028/11

Openbaarmaking

Drie maanden na oplevering van het rapport is het de onderzoekers toegestaan ook zonder onze toestemming de publiciteit te zoeken. Het rapport is aan het WODC opgeleverd op 13 september jongstleden. [Redacted text]

Bezetting begeleidingscommissie

Het onderzoek werd, op verzoek van het WODC, begeleid door een commissie onder voorzitterschap van dr. I.G.B.M. Duyvesteyn (Universiteit Utrecht). Leden van deze commissie waren verder [Redacted text] (MIVD), [Redacted text] (NCTb) en [Redacted text] (WODC).